

برآورد مقدار تقریبی بار شهر اصفهان تا ۱۵ سال آینده

محمدسازانی

شرکت برق منطقه ای اصفهان

چکیده:

موضوع مقاله حاضر برآورد میزان افزایش انرژی مصرفی شهر اصفهان تا ۱۵ سال آینده می باشد. در این مقاله ابتدا ۳ روش برآورد پیک بار برای سالهای آینده:

۱- روش الگوریتم خطی   ۲- روش الگوریتم درجه ۲   ۳- روش سیکل خطی بیان شده و سپس با استفاده از آمار و ارقام سالهای قبل شهر اصفهان مقدار بار مصرفی برای ۱۵-۲۰ سال آینده تعیین می شود. در این راستا ضمن ارائه بهترین روش (روشی که کمترین خطا را داشته باشد) میزان افزایش انرژی مصرفی تعیین شده: ما را در طرح خطوط و ایستگاههای لازم جهت تامین انرژی تا پایان ۱۵ سال آینده یاری می نمایند.

مقدمه:

گسترش روزافزون مصرف انرژی در شهرها باعث رشد جمعیت و همینطور صنعتی شدن آنها امری است بدیهی. بدین جهت برآورد مصرف انرژی با توجه به پدیده های مختلف چون میزان رشد جمعیت، صنعتی شدن شهرها و غیره ضرورت می یابد، این عمل یعنی تخمین برآورد انرژی ما را قادر می سازد، واقع بینانه تر عمل نموده و در طراحی سیستم های انتقال و توزیع درست عمل کنیم. موضوع مقاله مورد نظر با توجه به صورت اصلی آن، برآورد میزان افزایش انرژی مصرفی شهر اصفهان تا ۱۵ سال آینده است که به دنبال آن بتوان جهت تامین انرژی مطمئن خط و ایستگاههای لازم را طرح و اجرا نمود.

آنچه در اینجا بدان پرداخته می‌شود. بر جنبه‌ها و روش‌های محاسبه مقدار تقریبی بار در سالهای آینده می‌باشد. گونه نگرش بر موضوع ایجاد زمینه‌ای است که بتوانیم با یک برنامه ریزی دقیق و زمانبندی به حل مشکلات و مغضلات سیستم شبکه برق‌رسانی که یک مشکل فنی، اجتماعی می‌باشد دست یازیم.

باید اذعان کرد که سیستم توزیع نیرو به دلایل، زیادی غیر اصولی و غیر فنی بوده و متأسفانه در خیلی جاها این روند بدون هیچ تغییر اساسی و بنیادی ادامه دارد.

بنظر می‌رسد که زمان آن فرارسیده که یک بررسی کامل در سیستم توزیع داشته و آن موقع به عدم وجود یک سیستم کاملاً " فنی و مهندسی پی خواهیم برد. تنها باگذری خیلی سریع به آمارها و زیان و ضررهای مادی و اجتماعی که از طریق : افت ولتاژ بیش از حد مجاز، اثرات سوء، افت ولتاژ بر روی وسایل برقی عدم انتخاب کابل و سیم‌های استاندارد، برد بیش از حد آنها در مناطق پر تراکم، غیر مهندسی بودن و بدون طراحی صحیح توسعه یافتن عدم رعایت استاندارد و مرغوبیت کابل، نامتعادل بودن بار و در نتیجه تلفات زیاد و ۰۰۰۰۰ مارا بر آن می‌دارد که قدم‌های اصولی در این راه طولانی را برداریم. با احساس مسئولیت در انجام وظایف و تشکیل گروه‌های از متخصصین و مهندسیین برای بررسی تک‌تک این مشکلات کاری است که تلاش پی‌گیر و مداوم را می‌طلبد در این راستا داشتن آمارها و اطلاعات دقیق در پیک بار برای سالهای آینده به ما کمک خواهد کرد که در طراحی خطوط انتقال و ایستگاههای پست توزیع دقیق‌تر و علمی‌تر عمل نموده و به دیگر سخن اولین قدم داشتن آمارها و اطلاعات لازم برای سالهای آینده می‌باشد. که در این رهگذر بتوانیم با تشکیل گروه‌هایی ضمن بررسی و رفع مشکلات فعلی شبکه توزیع راه را برای یک برنامه‌ریزی اصولی و توسعه مهندسی، شبکه توزیع نیرو هموار سازیم. داشتن یک چنین شبکه توزیع نیرو مستلزم آن است که اطلاعات نسبتاً " دقیق و وسیعی در مصرف شهر اصفهان داشته باشیم.

ضمناً، با توجه به فاکتورهای پیشرفت و ویژگیهای خاص شهر اصفهان و مصارف مختلف از قبیل صنعتی، عمومی، کشاورزی و غیره مقدار بار مصرفی را باید برآورد کرد.

شایان ذکر است که با در نظر گرفتن درصد مصارف مختلف در سالهای پیش در شهر اصفهان و روند توسعه صنعتی و کشاورزی در پایان میزان مصارف مختلف در دیاگرامی نشان داده خواهد شد.

شرح مقاله:

معمولا " برآورد مقدار بار در سالهای آینده براساس مصرف بار در سالهای قبل تعیین می‌گردد به این معنی که با داشتن الگوریتم های مشخص و همچنین ارقام مصرفی در سالهای قبل در حدود ۱۰ سال قبل تا بحال می‌توان معادله‌ای بدست آورد که از تمام ارقام گذشته برآورد نسبی داشته باشد و در ضمن بتوان بطور تقریبی مقداری هم برای سالهای آینده بدست آورد. بعضی از این روش‌ها را آنالیز عددی گویند. که ساده‌ترین آنها روش برآورد خطی است، بدین منظور در صفحه مختصات در نقاطی که همان ارکان داده شده در سالهای معین است، خطی می‌گذرانیم و سپس معادله خط را نوشته و با داشتن این خط می‌توان با دادن اطلاعات لازم مقدار بار را در سال مورد نظر بدست آورد. برای تمام سالها برآورد پیک بار سالیانه احتیاج به پیک بارهای سالهای قبل داشته و هرچه تعداد پیک بارهای قبلی بیشتر باشد برآورد را به واقعیت نزدیک تر کرده و خطای برآورد کمتر می‌شود. گذشته از اینها، روشهای کامپیوتری نیز موجود بوده که اساس آنها با استفاده از ۳ الگوریتم خطی، درجه دوم و سیکل خطی است.

اطلاعات لازم از پیک بارهای سالهای قبل را که مربوط به شهر اصفهان را از میان آمارهای موجود در شرکت برق منطقه‌ای استخراج کرده و به شرح ذیل در جدول شماره ۱ می‌باشد.

	۱۳۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۱۳۶۱
	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
پیک بار منطقه‌ای اصفهان	۷۹۰	۷۱۱	۶۷۵	۶۲۱	۶۱۳	۵۸۱	۵۴۳	۴۸۷	۴۳۲	
پیک بار شهر اصفهان	۳۷۰۰	۳۳۷/۸	۳۰۶	۲۹۸	۲۹۳	۲۶۹	۲۵۵	۲۳۸	۲۱۴	۲۰۰

جدول شماره (۱)

۱- برآورد پیک بار با روش الگوریتم خطی:

در این روش سعی می‌شود تا خط راست فرضی را از میان آمارهای واقعی موجود به شیوه‌ای عبور دهیم تا فاصله هر یک از نقاط واقعی تا خط مینیمم گردد. (روش کمترین مربعات در آنالیز عددی) طبیعتا " اگر چنین خطی بدست آوریم هر یک از نقاطی که بر روی این خط پیش‌بینی شود تا مقدار واقعی آن کمترین فاصله را خواهد داشت و مقدار کل مجذور خطای حداقل خواهد بود. اگر معادله پیش‌بینی بار بصورت $Y = aX + b$ در نظر گرفته شود در این صورت با مینیمم کردن مقدار خطای مجذور شده می‌توان به ضرائب این معادله پی‌برد.

$$E = \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2 = \sum_{i=1}^n [Y_i - (aX_i + b)]^2$$

در این رابطه داریم:

$Y_i =$ حداکثر بار شبکه (مقادیر واقعی)

$\hat{Y}_i =$ حداکثر بار شبکه (مقادیر پیش‌بینی شده)

$X_i =$ دوره زمانی

$n =$ تعداد آمارهای موجود

$i =$ ۱ و ۲ و ۳ و ..... و n

برای مینیمم کردن رابطه می‌بایستی داشته باشیم:

$$\frac{\partial E}{\partial a} = 0 \quad \frac{\partial E}{\partial b} = 0$$

در نتیجه ضرایب اینچنین حاصل می‌شوند:

$$[A] = [X]^{-1} [Y]$$

$$[A] = \begin{bmatrix} b \\ a \end{bmatrix}$$

$$[Y] = \begin{bmatrix} Y_i \\ X_i Y_i \end{bmatrix}$$

$$[X] = \begin{bmatrix} n & \sum_{i=1}^n X_i \\ \sum_{i=1}^n X_i & \sum_{i=1}^n X_i^2 \end{bmatrix}$$

خطای استاندارد برای الگوریتم خطی چنین بدست می‌آید:

$$E_{S_1} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2}{n-2}}$$

حال چنانچه داده‌های آماری مربوط به شهر اصفهان را در معادلات فوق بکاربریم می‌توانیم مقدار برآورد و هم مقدار خطا را بدست آوریم. سال ۶۰ را مترادف با ۱ گرفته و تعداد آمارهای

ما $n = 10$ می‌شود و سال ۱۳۶۹ مترادف با دهمین داده آماری است.

$$\sum_{i=1}^{10} X_i = 1+2+3+\dots+10=55$$

ابتدا عناصر ماتریس $[X]$ را محاسبه می‌کنیم:

$$\sum_{i=1}^{10} X_i^2 = 1^2+2^2+\dots+10^2=385$$

به همین ترتیب عناصر ماتریس [Y] عبارتند از :

$$\sum_{i=1}^{10} Y_i = 200 + 214 + 238 + 255 + 269 + 293 + 298 + 300 + 337.8 + 370 = 2781$$

$$\sum_{i=1}^{10} X_i Y_i = 1 \times 200 + 2 \times 214 + 3 \times 255 + \dots + 10 \times 370 = 16739$$

با داشتن ماتریسهای [X], [Y], میتوان ضرایب b, را بصورت زیر محاسبه نمود :

$$[A] = [X]^{-1} [Y] = [X][A] = [X][X]^{-1} [Y] = [X][A] = [Y]$$

$$\begin{bmatrix} 10 & 55 \\ 55 & 385 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} b \\ a \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2781 \\ 16739 \end{bmatrix}$$

در معادله بالا ضرایب به روش معمول بدست می‌آوریم :

$$b = \frac{\Delta b}{\Delta} = \frac{\begin{vmatrix} 2781 & 55 \\ 16739 & 385 \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} 10 & 55 \\ 55 & 385 \end{vmatrix}} = 181.9$$

$$a = \frac{\Delta a}{\Delta} = \frac{\begin{vmatrix} 10 & 2781 \\ 55 & 16739 \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} 10 & 55 \\ 55 & 385 \end{vmatrix}} = 17.5$$

حال با توجه به معادله پیشبینی که بصورت $\hat{Y} = aX + b$ است داریم :

$$\hat{Y} = 17.5X_i + 181.9$$

در معادله بالا با دادن مقادیر میتوان مقدار پیش‌بینی شده مربوط به دوره‌های زمانی مختلف را بدست آورد .

مثلا "بازای $X = 1$ که مربوط به سال ۱۳۶۱ می‌باشد، داریم :

$$\hat{Y} = 17.5 + 181.9 = 199.4$$

برای بدست آوردن مقدار خطا در این روش مقادیر واقعی را با پیشبینی مقایسه داده و بدست می‌آوریم .

تا دقت معادله این روش را بسنجیم . $E_s = \sqrt{78.349} = 8.85$

مقدار خطای استاندارد این روش بصورت زیر است :

مقدار پیشبینی	مقدار تقریبی	خطا	مربع خطا
۱۹۹/۴	۲۰۰	۰/۶	۰/۳۶
۲۱۶/۹	۲۱۴	۲/۹	۸/۴۱
۲۳۴/۴	۲۳۸	۳/۶	۱۲/۹۶
۲۵۱/۹	۲۵۵	۳/۱	۹/۶۱
۲۶۹/۴	۲۶۹	-۰/۴	۰/۱۶
۲۸۶/۹	۲۹۳	۶/۱	۳۷/۲۱
۳۰۴/۴	۲۹۸	-۶/۴	۴۰/۹۶
۳۲۱/۹	۳۰۶	-۱۵/۹	۲۵۲/۸۱
۳۳۹/۴	۳۳۷/۸	-۱/۶	۲/۵۶
۳۵۶/۹	۳۷۰	۱۳/۱	۱۷۱/۶۱

مقدار بار برای $X=26$ سال ۱۳۸۵ MW 619.4 ، $X=30$ سال ۱۳۹۰ $\hat{Y}_{30}=706.9$ MW
 مقدار بار پیش‌بینی شده بقرار زیر است . با توجه به مقادیر خطاهای این روش برای پیش‌بینی ۱۰ سال اول

مناسب بنظر میرسد .

روش الگوریتم درجه ۲ : در این روش تابع پیش‌بینی بصورت زیر تعریف می‌شود .
 $\hat{Y} = aX^2 + bX + c$

جهت حداقل کردن کل مجذور مابه‌التفاوت بین مقدار پیش‌بینی شده رابطه زیر را مینیمم می‌سازیم

$$E = \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2 = \sum_{i=1}^n [Y_i - (aX_i^2 + bX_i + c)]^2$$

برای مینیمم کردن رابطه فوق داریم :

$$\frac{\partial E}{\partial a} = 0 \quad \frac{\partial E}{\partial b} = 0 \quad \frac{\partial E}{\partial c} = 0$$

لذا ضرایب a, b, c بصورت زیر بدست می‌آید :

$$[A] = [X]^{-1} [Y]$$

$$[X] = \begin{bmatrix} n & \sum_{i=1}^n X_i & \sum_{i=1}^n X_i^2 \\ \sum_{i=1}^n X_i & \sum_{i=1}^n X_i^2 & \sum_{i=1}^n X_i^3 \\ \sum_{i=1}^n X_i^2 & \sum_{i=1}^n X_i^3 & \sum_{i=1}^n X_i^4 \end{bmatrix}$$

در این روش خطای استاندارد بقرار زیر است .

$$E_{s2} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2}{n-3}}$$

حال روش الگوریتم درجه دوم را بر روی مقادیر آماری موجود بکار می‌بریم ابتدا مقادیر ماتریس $[X]$

$$\sum_{i=1}^{10} X_i = 55 \quad \sum_{i=1}^{10} X_i^2 = 385$$

را محاسبه می‌کنیم ضمن اینکه بعضی از عناصر از محاسبات

مربوط به روش خطی معلوم است .

$$\sum_{i=1}^{10} X_i^3 = 1+8+27+ \dots + 1000 = 3025$$

$$\sum_{i=1}^{10} X_i^4 = 1+16+81+256 + \dots + 10000 = 25333$$

$$\sum_{i=1}^{10} Y_i = 2781 \quad \sum_{i=1}^{10} X_i Y_i = 16739$$

$$\sum_{i=1}^{10} X_i^2 Y_i = 200+4 \times 214 + \dots + 100 \times 370.4 = 126517$$

$$[A]=[X]^{-1}[Y] \quad \text{از رابطه:}$$

می‌توان رابطه زیر را استنتاج نموده که مراحل از روش کرامر مناسبتر است.

$$[X][A]=[Y]$$

$$\begin{bmatrix} 10 & 55 & 385 \\ 55 & 385 & 3025 \\ 385 & 3025 & 25333 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} c \\ b \\ a \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2781 \\ 16739 \\ 126517 \end{bmatrix}$$

$$c = 278.34$$

$$b = -0.2694$$

$$a = 0.529$$

با توجه به اینکه شیب منحنی سهمیگون (معادله درجه ۲) زیاد می‌باشد، بنابراین پیش‌بینی در ۱۵ سال آینده با این روش خطای زیادی دارد و معمولاً " این روش برای حالتی که بخواهیم مثلاً " تا حداکثر ۵ سال آینده را تخمین بزنیم مناسب خواهد بود. بنابراین مبنای برآورد بروش سیکلی خطی قرار می‌دهیم و از محاسبه خطا و غیره در روش معادله درجه ۲ صرف‌نظر می‌کنیم.

۳- روش سیکل خطی

در این روش ما تواما " از حالت سیکلی خطی تبعییت می‌کنیم و تابع پیش بینی بقرار زیر است:

$$Y = a \cos \frac{2\pi}{N} X + b \sin \frac{2\pi}{N} X + cX + d$$

در رابطه فوق اگر بخواهیم داده موجود کاملاً " در يك سیکل قرار گیرند در اینصورت $n=N$ خواهد بود

اگر بخواهیم داده موجود در دو سیکل کامل قرار گیرد در اینصورت $N = n/2$ می‌گیریم.

در اینجا N را مساوی n در نظر گرفته و برای سهولت علائم اختصاری زیر را در نظر می‌گیریم.

$$\omega = \frac{2\pi}{N} \quad \theta_i = \frac{2\pi}{n} X_i$$

پس تابع پیش بینی بصورت زیر در می‌آید:

$$Y = a \cos \omega X + b \sin \omega X + cX + d$$

در این روش نیز باید کل مجذور تفاوت مقدار واقعی و پیش بینی شده را حداقل کنیم؛

بعبارت دیگر رابطه زیر می‌بایست مینیمم شود.

$$E = \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2 = \sum_{i=1}^n [Y_i - (a \cos \theta_i + b \sin \theta_i + cX_i + d)]^2$$

برای مینیمم کردن عبارت فوق باید اینچنین عمل کرد :

$$\frac{\partial E}{\partial a} = 0 \quad \frac{\partial E}{\partial b} = 0 \quad \frac{\partial E}{\partial c} = 0 \quad \frac{\partial E}{\partial d} = 0$$

در نتیجه ضرایب d, c, b, a اینچنین بدست می‌آید :

$$[A] = [X]^{-1}[Y]$$

$$[A] = [d, c, b, a]^t$$

$$[X] = \begin{bmatrix} n & \sum X_i & \sum \sin i & \sum \cos i \\ \sum X_i & \sum X_i^2 & \sum X_i \sin i & \sum X_i \cos i \\ \sum \sin i & \sum X_i \sin i & \sum \sin^2 i & \sum \sin i \cos i \\ \sum \cos i & \sum X_i \cos i & \sum \sin i \cos i & \sum \cos^2 i \end{bmatrix}$$

$$E_{S_3} = \sqrt{\frac{\sum (Y_i - \hat{Y}_i)^2}{n-4}}$$

خطای استاندارد برای این روش چنین است .

برای محاسبه مقادیر d, c, b, a گذشته از ماتریس $[X]$ باید ماتریس $[Y]$ را محاسبه نمود .

$$[A] = [X]^{-1}[Y]$$

آنگاه با توجه به اینکه

می‌توان معادله بالا را بفرم مناسب تغییر داد .

$$[X][A] = [Y]$$

معادله بالا برای محاسبه مناسبتر است چون دیگر به عکس ماتریس احتیاج نخواهد بود .

و نتایج لازم توسط قاعده کرامر بدست می‌آید .

بعضی از عناصر ماتریسها مشخص هستند .

$$\sum X_i = 55$$

$$\sum X_i^2 = 385$$

$$\sum Y_i = 2781$$

$$\sum_{i=1}^n X_i Y_i = 16739$$

و عناصر ماتریس $[X]$ بعد از محاسبه مقادیر زیر بدست می‌آید .

$$\begin{bmatrix} 10 & 55 & 0 & 0 \\ 55 & 385 & -15.4 & 5 \\ 0 & -15.4 & 5 & 0 \\ 0 & 5 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d \\ c \\ b \\ a \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2781 \\ 16739 \\ -244.2 \\ 93.3 \end{bmatrix}$$

مقادیر d, c, b, a مانند محاسبات قبلی بدست می‌آید.

$$d=175.47 \quad c=27.59$$

$$b=-8.69 \quad a=6.22$$

با توجه به مقادیر بالا معادله پیش بینی بار بصورت زیر در می‌آید:

$$\hat{Y}_i = 6.22 \cos \frac{2\pi}{10} X_i - 8.66 \sin \frac{2\pi}{10} X_i + 27.59 X_i + 175.47$$

برای تعدادی از X ها (دوره‌های زمانی) $\hat{Y}$ را بدست آورده و با توجه به مقدار واقعی، خطا را بررسی می‌کنیم.

$X = 1$	۱۳۶۱	۲۰۰	۲۰۲/۹۹	MW
$X = 5$	۱۳۶۵	۲۶۹	۳۰۶	"
$X = 10$	۱۳۷۰	۳۷۰/۴	۳۹۰/۲	"
$X = 20$	۱۳۸۰	—	۷۳۳/۴۹	"
$X = 26$	۱۳۸۶	—	۸۹۲/۸۷	"

برای محاسبه خطای استاندارد از فرمول $E_{S_3} = \sqrt{\frac{\sum (Y_i - \hat{Y}_i)^2}{n-4}}$ استفاده می‌کنیم.

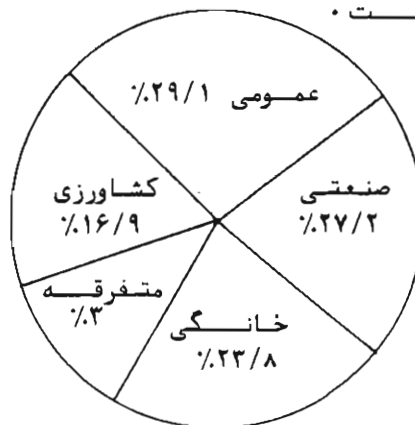
مقدار خطای بدست آمده $E_{S_3} = 17.09$ می‌باشد.

که خطای قابل قبولی است و بر همین اساس می‌توانیم پیش بینی بار در شهر اصفهان را مبنای قرار بدهیم.

با توجه به روند توسعه صنعتی و کشاورزی در سالهای گذشته و با برآورد مقدار تقریبی چاههای عمیق و نیمه عمیق برای مصارف کشاورزی و تعداد مراکز صنعتی، درصد مختلف در دیاگرام زیر نشان داده شده

است.

صنعتی	۲۴۲/۶۲	MW
عمومی	۲۵۹/۵۷	"
خانگی	۲۱۲/۲۸	"
کشاورزی	۱۵۰/۷۴	"
متفرقه	۲۶/۷۶	"

نتیجه گیری :

میزان افزایش تقریبی مصرف انرژی در شهر اصفهان نسبت به سال $\frac{۷۰}{۸۶}$ ($۵۲۲ = ۳۷۰ - ۸۹۲$) است که با توجه به میزان خطا در روش فوق ، روش سیکل خطی مناسب بنظر می رسد و می توان با يك برنامه کامپیوتری به روش سیکل خطی و یا ترکیبی از سه روش میزان افزایش بار در کلیه شهرهای تحت پوشش برق منطقه ای اصفهان برای ۱۵ سال آینده پیش بینی کرد . لازم به تذکر است که در آمارهای پیک بار ۱۰ سال گذشته اصفهان میزان خاموشی در نظر گرفته نشده است . بنابراین ۱۰٪ که بطور تقریبی میزان خاموشی در سالهای گذشته می باشد . که به پیک بار فوق در ۱۵ سال آینده اضافه می شود .

منابع :

- 1- L.A Johnson , Forecasting and Times Series Analysis
- 2- دکتر عابدی - جزوه درسی - بهره برداری در سیستم های قدرت